

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A GALILEO program: az Európai Ellenőrzési Hatóság sikeres létrehozása”

(2006/C 318/34)

2006. január 19-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján véleményt dolgoz ki a következő tárgyban: „A GALILEO program: az Európai Ellenőrzési Hatóság sikeres létrehozása”.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2006. július 18-án elfogadta (előadó: Stéphane BUFFETAUT).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. szeptember 13–14-én tartott, 429. plenáris ülésén (a szeptember 13-i ülésnapon) 200 szavazattal 4 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság mindennél nagyobb jelentőséget tulajdonít a Galileo program sikerének. E tekintetben kiemeli, hogy a Galileo Közös Vállalkozás (GKV) és a Galileo Ellenőrzési Hatóság (GEH) közötti átmenet időszakának zökkenőmentesen kell lezajlania. Ehhez a következőket ajánlja:

- ki kellene dolgozni egy tervet a Közös Vállalkozás tevékenységi köreinek az Ellenőrzési Hatóságra való átruházására, ezáltal gondoskodva az átmenet jogbiztonságáról;
- jogi és gyakorlati téren rendezni kell a Közös Vállalkozással társult, nem uniós országokban (Kínában és Izraelben) működő vállalatok által végzett tevékenységi köröknek az Ellenőrzési Hatóságra való átruházásával kapcsolatos kérdést;
- gondoskodni kell a Közös Vállalkozás megmaradt keretösszegének az Ellenőrzési Hatóság számlájára történő tényleges átírásáról;
- ügyelni kell arra, hogy a Közös Vállalkozás megszűnéséig a Közös Vállalkozásnak és az Ellenőrzési Hatóságnak ne legyenek közös hatáskörei;
- ki kell küszöbölni, hogy a koncessziós szerződéssel kapcsolatos tárgyalások folyamatossága csorbát szenvedjen;
- biztosítani kell az államok nemzetközi felelősségi rendszerét a Galileo-konstelláció műholdjainak felbocsátására vonatkozóan.

2. Bevezetés

2.1 A Galileo Közös Vállalkozás (GKV) tevékenységi köreinek a Galileo Ellenőrzési Hatóságra (GEH) való átruházása 2006 végéig be kell, hogy fejeződjön. A Galileo program jövőbeli sikeréhez elengedhetetlen, hogy a tevékenységi körök átruházása mind jogi, mind pedig emberi, pénzügyi és költségvetési szempontból a lehető legkedvezőbb körülmények között történjen.

2.2 Ugyanebből a megfontolásból fontos, hogy a koncessziós szerződéssel kapcsolatos, a Közös Vállalkozás által megkezdett és az Ellenőrzési Hatóság által folytatandó tárgyalások folyamatossága megmaradjon.

2.3 Végül pedig külön említést érdemel a Galileo programban az egyes államok nemzetközi felelősségének kérdése is, ugyanis azt a koncessziós szerződéssel kapcsolatos tárgyalások lezárásáig és a Galileo-konstelláció műholdjainak legközelebbi felbocsátásáig rendezni kell.

3. Általános megjegyzések

3.1 A Galileo program jellemzői

3.1.1 A Galileo az Európai Unió egyik jelképének számító nagyszabású tudományos és műszaki terv. A műholdas rádiónavigációs rendszerek olyan óriási stratégiai lehetőséget jelentenek, amelyet Európa sem szalaszthatott el. Úgy döntött tehát, hogy – az Egyesült Államok és Oroszország mintájára – saját globális műholdas navigációs infrastruktúrát alakít ki és finanszíroz (GNSS).

3.1.2 A Galileo erőteljes, megbízható, nagy pontosságú, világméretű helymeghatározási szolgáltatást nyújt majd a teljesség jegyében. Önálló, polgári irányítás alatt álló navigációs és helymeghatározási szolgáltatást biztosít majd, ugyanakkor kompatibilis lesz, és képes lesz együttműködni a már meglévő két katonai rendszerrel: az amerikai GPS-szel (Global Positioning System – Globális Helymeghatározó Rendszer) és az orosz GLONASS-szal. A Galileo emellett titkosított kormányzati szolgáltatást is kínál majd az engedélyezett felhasználóknak, minden körülmények között.

3.1.3 Az európai rendszer egy harminc műholdból álló konstellációt és földi állomásokat foglal majd magában, amelyek a rendszer optimális működéséhez szükségesek. Ezeket 2010 végéig kell üzemkész állapotba hozni.

3.1.4 A program lebonyolításáért és támogatásáért két fő szervezet felelős: az Európai Unió képviseletében az Európai Bizottság, valamint az Európai Űrügynökség (ESA). Az Európai Bizottság és az ESA hozták létre a Galileo Közös Vállalkozást (GKV), melynek feladata a program felügyelete és a Galileónak szentelt uniós pénzek kezelése.

3.1.5 A Föld körüli pályán végzett jóváhagyási (angol rövidítéssel: IOV – *In Orbit Validation*) szakasz befejeztével a teljes rendszer átkerül a GKV fennhatósága alól a szabályozói szerepet ellátó közösségi ügynökség, a Galileo Ellenőrzési Hatóság (GEH – angolul *Galileo Supervisory Authority, GSA*) hatáskörébe, amelynek az is feladata lesz, hogy koncessziós szerződést kössön egy magánvállalkozás-csoporttal.

3.1.6 A Galileo program teljes költsége – az elméleti kidolgozása, a fejlesztési és a Föld körüli pályán végzett jóváhagyási szakaszt is beleértve – 1,5 milliárd euróra becsülhető.

3.1.7 A koncessziós szerződésről jelenleg folynak a tárgyalások a GKV és egy európai vállalatokat (AENA, ALCATEL, EADS, FINMECCANICA, HISPASAT, IMMARSAT, TELEOP, THALES) felsorakoztató konzorcium között.

3.1.8 Még folyamatban van annak meghatározása, hogy miként történjen a tevékenységi köröknek a GKV és a GEH közötti átruházása, és ügyelni kell arra, hogy az ne járjon határidő-kitolódással, bonyodalmakkal, illetve egyes költségek átfedésével.

3.2 A Galileo Közös Vállalkozás (GKV) (angolul *Galileo Joint Undertaking – GJU*)

3.2.1 Ezt a közös vállalkozást az Európai Unió Tanácsának 2002. május 21-i, 876/2002/EK rendelete hozta létre az Európai Közösséget létrehozó szerződés 171. cikke alapján, amely kimondja, hogy „[a] Közösség közös vállalkozásokat vagy egyéb olyan struktúrákat hozhat létre, amelyek a közösségi kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs programok helyes végrehajtásához szükségesek.” A rendelet melléklete tartalmazza a GKV alapszabályát.

3.2.2 A GKV tagjai:

- Az Európai Közösség képviseletében az Európai Bizottság,
- Az Európai Űrügynökség (ESA).

3.2.3 Az alapszabály 1. cikkének b) pontja kimondja, hogy a Közös Vállalkozás tagja lehet bármely vállalkozás – így nem uniós országokban működő vállalkozások is. Valóban tagja is egy kínai szervezet (*National Remote Sensing Center of China – NRSCC*) és egy izraeli kereskedelmi szövetség (*MATIMOP*). Ez a két vállalat tagja a közgyűlésnek, és hozzájárulásai arányában rendelkezik szavazati joggal.

3.2.4 A GKV igen összetett jogi természetű, amint az a közgyűlésének összetételéből következik. A rendelet szerint a GKV a forgalmi és a jövedéki adóra vonatkozó európai jogszabályok tekintetében nemzetközi szervezetnek tekintendő. Leszögezi továbbá, hogy a vállalkozás nem gazdasági célra jött létre. Az Európai Bizottság szerint a GKV jogi természetét tekintve inkább egyesülethez, mintsem kereskedelmi vállalkozáshoz

hasonlít, mivel csak tagjaitól részesül hozzájárulásban, és nem termel nyereséget. Másrészt a belga adóhatóság (a GKV ugyanis a fent említett rendelet hatályán kívül eső ügyekben a belga jog fennhatósága alá tartozik) is úgy tekinti, hogy nem kereskedelmi szervezetről, hanem jogi személyről (ami a belga jog szerint az egyesület fogalmának felel meg) van szó.

3.2.5 A vállalkozás tőkéjének megoszlása a következő:

— Európai Bizottság	520 millió €
— ESA	50 millió €
— NRSCC	5 millió €
— MATIMOP	5 millió €

3.2.6 A GKV sajátos jogi természeté miatt, és mivel bevételi forrását csak hozzájárulások képezik, az Európai Bizottság azt javasolta, hogy a „tőke” szót cseréljék „hozzájárulások”-ra. Ehhez az alapszabály módosítására van szükség, amit a GKV közgyűlése 2006. június 2-án jóváhagyott. Az Európai Számvevőszék is megjegyezte korábban, hogy a „tőke” szó használata nem helyénvaló, mivel a GKV alapját képező költségvetési előirányzat tőkejellegű hozzájárulást nem tesz lehetővé.

3.2.7 A GKV legfontosabb feladata a Galileo program fejlesztési szakaszának végrehajtása a magán- és közfinanszírozás összekapcsolása révén, valamint jelentős demonstrációs projektek irányítása. Feladata továbbá a fejlesztési szakasz véghezviteléhez szükséges kutatási és fejlesztési tevékenységek elindítása, valamint ezen a téren a nemzeti tevékenységek összehangolása, illetve ennek folyamán az Európai Bizottság (hatodik) kutatási és fejlesztési keretprogramjának részeként megkötött kutatási szerződések kezelése.

3.2.8 A GKV irányító szervei:

- a közgyűlés
- az igazgatóság
- az igazgató

3.2.9 Az Európai Unió Tanácsa továbbá a GKV tevékenységeinek ellenőrzésére egy felügyelőbizottság és egy biztonsági tanács létrejöttéről is határozott.

3.2.10 A GKV a 2002. május 28-tól (a HL-ben való kihirdetés dátuma) számított négyéves időtartamra jött létre. Ez az időszak egybeesett a Galileo program fejlesztési szakaszának eredetileg meghatározott időtartamával. A rendelet előírja, hogy a vállalkozás időtartama a fejlesztési szakasz végéig meghosszabbítható, nem rendelkezik azonban a meghosszabbítás körülményeiről. A GEH létrehozása miatt azonban az Európai Bizottság a GKV 2006. december 31-i megszüntetését javasolta. Ehhez – a 2002. május 21-i 876/2002. sz. tanácsi

rendelet mellékletében foglalt – alapszabály módosítása, valamint az Európai Parlament és az EGSZB véleménye is szükséges. A GKV felügyelőbizottságával és az Európai Űrügynökség navigációs irányító bizottságával 2006. március 10-én megkezdett konzultációs eljárás lezárását követően, 2006. június 2-án a GKV közgyűlése jóváhagyta az alapszabály módosítását, ami lehetővé tette az Európai Bizottság számára, hogy 2006. június 29-én elfogadja a GKV alapszabályának módosításáról szóló rendeletjavaslatot. A rendeletnek az EU Tanácsa általi jóváhagyása folyamatban van.

3.2.11 A műholdas navigációs rendszerek széles körű használatának ösztönzése végett és azért, hogy nem uniós országokban működő vállalatok is részt vehessenek a GKV-ban, az Európai Unió több nemzetközi szerződést írt alá Unión kívüli országokkal (többek közt Kínával, Izraellel, Indiával és Ukrajnával), másokkal (Marokkóval, Koreával, Oroszországgal, Argentínával) még folynak a tárgyalások. Ezek a megállapodások kifejezetten kizárják a kormányzati alkalmazások számára fenntartott szolgáltatásokkal kapcsolatos mindenfajta együttműködést. A GKV két technikai együttműködési megállapodást írt alá két ország képviselő vállalataival (Kína részéről a *National Remote Sensing Center*rel, Izrael részéről a *Matimoppal*). Ez a GKV alapszabályának megfelelően lehetővé teszi, hogy ezeknek a vállalkozásoknak a képviselői is részt vegyenek a GKV közgyűlésében.

3.2.12 A GKV feloszlásáról az alapszabály 21. cikke rendelkezik.

3.3 A Galileo Ellenőrzési Hatóság (GEH)

3.3.1 Ez a szerv az Európai Unió Tanácsának 2004. július 12-i, 1321/2004/EK rendeletében foglalt határozat alapján jött létre. Jogi személyiséggel rendelkező közösségi ügynökség.

3.3.2 Feladata az európai GNSS-programokkal kapcsolatos közérdekek kezelésének biztosítása, és a szabályozó hatóság szerep ellátása azok vonatkozásában.

3.3.3 A rendelet 2. cikke alapján meghatározott feladatai a következők:

- a GNSS-programok (globális műholdas navigációs infrastruktúra) kapcsán kifejezetten a GEH-hez rendelt európai alapok kezelése és felhasználásának ellenőrzése,
- koncessziós szerződés megkötése a Galileo kiépítésére és üzemeltetésére kiválasztott konzorciummal,
- az EGNOS (európai geostacionárius navigációs átfedési szolgáltatás) működtetéséért felelős gazdasági szereplővel kötött megállapodás kezelésének átvétele,

- a frekvenciák kezelése (összehangolás, használati jog, kapcsolattartás a koncesszió birtokosával),
- a rendszer korszerűsítése és fejlesztése,
- a rendszerelemek hitelességének biztosítása,
- a rendszer biztonságával kapcsolatos tényezők kezelése.

3.3.4 Fontos kiemelni, hogy a GEH lesz a tulajdonosa a rendszernek és különösen a koncesszió birtokosa által kifejlesztett eszközöknek, és a már végrehajtott közösségi befektetések védelme és hasznosítása is az ő feladata lesz.

3.3.5 A GEH irányítását az (egyes tagállamok, valamint az Európai Bizottság által kinevezett egy-egy képviselőből álló) Igazgatási Tanács, a Rendszervédelmi és Biztonsági Bizottság, valamint a Tudományos és Műszaki Bizottság látja el. A vezérigazgató feladata a Hatóság képvisellete és igazgatása.

3.4 Jogi, műszaki, pénzügyi, illetve a GKV és a GEH közötti átmenettel kapcsolatos kérdések

3.4.1 A GKV és a GEH közötti átmenet lebonyolítása

A GKV és a GEH közötti átmenetnek és a tevékenységi körök átruházásának körülményeit az Európai Bizottság nem határozta meg világosan. Az Európai Bizottság – közelebbről a Közlekedés- és Energiaügyi Főigazgatóság – egy informális dokumentuma ⁽¹⁾ viszont jelezte, hogy a két szerv között levélváltás vagy egyetértési nyilatkozat útján lehetne rögzíteni az együttműködés körülményeit, biztosítva a tevékenységek egymást kiegészítő jellegét, és elkerülve minden átfedést.

3.4.2 Ha a Galileo program kezdetekor a két szerv számára kijelölt feladatok természetüknél és végrehajtásuk ütemezésénél fogva különbözőek voltak is, ma inkább úgy tűnik, hogy – tekintettel a fejlesztési szakasz elhúzódására (körülbelül két évvel) és a GEH tényleges létrejöttére (az igazgatót 2005 májusában nevezték ki) – gazdasági, jogi és műszaki okokból szükségeszerű a GEH-et már most felhatalmazni a közreműködésre, és a GKV-t a lehető leghamarabb ⁽²⁾, jóval a fejlesztési és érvényesítési szakasz befejeződése előtt feloszlítani. E célból biztosítani kell a GKV tevékenységi köreinek – ideértve a GKV által megkötött kutatási szerződések kezelésével kapcsolatos tevékenységeket is – fokozatos átruházását a GEH-re, különösen pedig a GEH csapatait kell már most nagy erővel bevonni a koncessziós szerződésről szóló tárgyalások folyamatába, amelyet a szabályozási hatóságnak kell majd aláírnia és kezelnie.

⁽¹⁾ *Setting-up of the Galileo Supervisory Authority* (A Galileo Ellenőrzési Hatóság létrehozása). Vitairat a Végrehajtási Bizottság 2004. június 24-i ülésére, TREN E/4/OO/bp D 11090 (2004), 2004. június 24., 1. oldal.

⁽²⁾ Itt emlékeztetünk arra, hogy a GKV tevékenységeinek befejezési időpontjául eredetileg 2006. május 28-át tűzték ki (lásd fentebb, a GKV időtartamáról szóló részt).

3.4.3 A GKV tevékenységeinek megszűnését azóta 2006. december 31-ére irányozták elő, feltéve, hogy tagjai is elfogadják az alapszabály módosítását. A GKV és a GEH igazgatója megállapodott a GKV tevékenységi köreinek átruházására és szakértelmének átadására vonatkozó előzetes tervet illetően, és 2006 februárjában benyújtotta azt a GKV felügyelőbizottságának és közgyűlésének. Ennek a részletes átmeneti tervnek biztosítania kell, hogy az átmenet a lehető leggyorsabban és a lehető legjobb körülmények között mehessen végbe.

3.4.4 Az átmeneti időszakban a két szervnek szorosan együtt kell működni, hogy a tevékenységek és a szaktudás átadása harmonikusan és nyugodtan történhessen. Ezalatt az időszak alatt a GEH is teljesen felkészülhet a működésre, hogy ne fordulhasson elő létszámhiány egy olyan időszakban, amikor a program sikerét elősegítő fő tevékenységeket kell elvégezni.

3.4.5 A teendők szervezésekor szem előtt kell tartani a tevékenységek 2006. december végi megszűnését, ezzel lehetővé válik 2007 elején a felszámolási szakasz megkezdése. Az átmenetnek azért is kell minél korábban megtörténnie, hogy a szabályozási hatóság meghatározhassa és hatályba léptethesse a Galileo-ra alkalmazandó biztonsági és védelmi előírásokat, meghatározhassa a szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos szabályokat, valamint összehangolhassa a tagállamok tevékenységeit és helyzetét a Galileo rendszer használatához szükséges frekvenciákat illetően.

3.4.6 Az átmeneti tervnek elő kell irányoznia olyan intézkedéseket, amelyek biztosítják a két szerv által végzett teendők koherenciáját, illetve meg kell határozni az esetleges nézeteltérések rendezésének feltételeit. Pillanatnyilag az a megállapodás, hogy az átmenet végrehajtásakor fellépő bonyodalmak esetén a Közlekedés- és Energiaügyi Főigazgatóság vezetője vállalja el a GKV és a GEH közötti közvetítő szerepét.

3.5 *Jogbiztonság nyújtása a GKV eszközállományának a GEH-re való átruházásához egy, a tevékenységi körök átruházásáról szóló konkrét terv végrehajtása révén*

3.5.1 Az Ellenőrzési Hatóságot létrehozó rendelet jelenlegi szövege nem rendelkezik arról, hogy a Hatóság közreműködhet-e a fejlesztési szakaszban, amely az ESA hatáskörébe tartozik. Módosítani kellene tehát a rendeletet, hogy az Ellenőrzési Hatóságnak ez is a hatáskörébe tartozzon, ehhez viszont a Parlament véleményét is ki kell kérni (az EGSZB-ét nem szükséges). A GKV és a GEH közötti megállapodásnak lehetővé kell tennie a GKV eszközállományának a GEH-re való átruházása során elvégzendő műveletek jogbiztonságának garantálását, azaz meg kell határozni a különböző érintett szervek és vállalkozások szerepét, pontosan meg kell határozni az eszközállományt és a tőkekötelezettségeket, az átruházás körülményeit, az átmeneti szakasz ütemezését, a feltétlenül elvégzendő teendőket, az átruházás pénz- és adóügyi következményeit stb. A GKV eszközállományának a GEH-re való átruházására vonatkozó körülményeket illetően meghozandó döntésekbe több testületet be kell vonni, úgymint a GKV felügyelőbizottságát, a GKV közgyűlést, az ESA tanácsát, a Galileo Ellenőrzési Hatóság Igazgatási Tanácsát, az

Európai Bizottságot, a Tanácsot, valamint az Európai Parlamentet.

3.5.2 Fel kell rá hívnunk a figyelmet, hogy a GKV alapszabályának 6. cikkében foglaltak ellenére – mely szerint „[a] közös vállalkozás a Galileo program fejlesztési szakaszában számára létrehozott vagy rá átruházott anyagi és nem anyagi javak tulajdonosa” – úgy tűnik, hogy a Galileo program keretében kifejlesztett elemek nagy részének – így a műholdaknak is – a GalileoSat program jogcímén nem a GKV, hanem az ESA tulajdonát kellene képezniük. Az ESA-egyezmény III. mellékletének IV. cikkéből ugyanis az derül ki, hogy az ESA – a résztvevő országok nevében eljárva – a tulajdonosa az ESA-program keretében készített műholdaknak, űrállomásoknak és egyéb javaknak, valamint a program végrehajtása érdekében vásárolt berendezéseknek és felszereléseknek. A tulajdonjogról való lemondásról tehát az ESA tanácsának kell döntenie. Ezért úgy tűnik, hogy mivel az ESA tanácsa sem a tulajdonjog átruházásáról, sem pedig használati engedélyről nem döntött a GKV javára, ez utóbbinak nincs joga az említett elemekhez. Az Európai Bizottság a maga részéről úgy véli, hogy alkalmazható a közösségi jog, valamint a GEH és a GKV alapszabályának módosítása, valamint ez utóbbi szervezet feloszlása után a javak összessége automatikusan az Ellenőrzési Hatóságra száll. Elképzelhető tehát, hogy az ESA és az Európai Bizottság értelmezése eltér egymástól.

3.5.3 Következésképpen úgy tűnik, hogy a GKV és az ESA között megkötött szerződés 7. cikkének értelmezésével kapcsolatban a jelenlegi helyzet vitára adhat okot: a cikk ugyanis úgy rendelkezik, hogy a program keretében készített műholdak, valamint egyéb anyagi és nem anyagi javak tulajdonjoga a GKV nevében az ESA-t illeti.

3.5.4 A „... nevében” kifejezést az ESA ugyanis az ESA-egyezmény III. mellékletének IV. cikkére alapozva értelmezi. Ebben az összefüggésben a kifejezés ugyanis arra utal, hogy az érintett ESA-programban részt vevő országok nevében elvégzett fejlesztések eredményei az ESA-t illetik, az országok pedig az eredmények használatára vonatkozó, a kifejezett igényektől (kereskedelmi, tudományos stb. célú felhasználás) függően többé-kevésbé korlátozott engedélyért folyamodhatnak az ügynökséghez.

3.5.5 Ezt az álláspontot támasztja alá látszólag a GalileoSat program nyilatkozatának szövege (12. cikk) is, amely kimondja, hogy a GalileoSat program anyagi és nem anyagi elemeinek összessége az ESA tulajdonát képezi.

3.5.6 Ezzel szemben az EGNOS esetében az ESA-t csak az anyagi elemek tulajdonjoga illeti meg a programban részt vevő államok nevében, a szellemi tulajdonjogok az ügynökség szabályainak értelmében továbbra is az ESA-val szerződő felek tulajdonában maradnak.

3.5.7 Így a „tulajdonjoga a GKV nevében az ESA-t illeti” kifejezést az ESA így értelmezi: „tulajdonjoga a GKV érdekében az ESA-t illeti”.

3.5.8 Az ESA-val folytatott vitákból viszont nem az derül ki, hogy az ügynökség ne akarná az eszközöket átruházni a GKV-ra vagy a GEH-re. Az ESA közölte azonban, hogy az átruházáshoz az ESA tanácsának (egyszerű többséggel meghozott) engedélyére van szükség, valamint, hogy az átruházás lebonyolításának körülményeit még meg kell határozni. Az ESA – adóügyi és helyénvalósági okokból – előnyösebbnek tartaná azt a lehetőséget, hogy az átruházás az ESA-ról közvetlenül a GEH-re történjen, figyelembe véve azt is, hogy ez esetben a GKV tőkéjében részes, nem uniós országokban működő vállalatok nem kapnának jogot azokhoz az elemekhez, amelyek tulajdonjogát az ESA átruházta. Mivel ezek az elemek nem tartoznának a GKV hagyatékába, nem is vonatkoznának rájuk a felosztásról szóló szabályok.

3.5.9 Ami pedig a nem uniós országok vállalatai által kifejlesztett elemek és az azokra vonatkozó szellemi tulajdonjogok kérdését illeti, a választ egyrészt az Unió és az Unión kívüli országok között, másrészt az Unión kívüli országok vállalatai és a GKV között létrejött nemzetközi megállapodások⁽³⁾ adják.

3.5.10 Úgy tűnik azonban, hogy a GEH-ről szóló rendelet egyértelműen kimondja, hogy az Ellenőrzési Hatóság tulajdonát képezi minden, a GKV által a fejlesztési szakasz befejezését követően ráruházott, valamint a koncesszió birtokosa által az üzembehelyezési és üzemeltetési szakasz során létrehozott vagy kifejlesztett materiális és immateriális eszköz. A GEH-rendelet előírja, hogy a tulajdonjogok átruházásának szabályait – a GKV-t illetően – a GKV alapszabályának 21. cikkében előírt felosztási eljárás során kell meghatározni. Az EGNOS-t illetően pedig: „[a]z EGNOS befektetőivel kötött, az EGNOS berendezési és felszerelési tulajdonjogának az ESA részéről egészben vagy részben történő átruházása feltételeiről szóló megállapodástól függően a Hatóság tulajdonát képezik az EGNOS materiális és immateriális eszközei”. Ez alatt az idézet alatt azt lehet érteni, hogy – az Európai Bizottság szemszögéből – nem szükséges semmilyen átruházási eljárás a GEH és az ESA között, mivel a materiális és immateriális javak összessége a GKV tulajdona (szemben az ESA jelenlegi, saját egyezményén és a program nyilatkozatán alapuló értelmezésével).

3.5.11 A végrehajtandó jogi intézkedések közül különösen az alábbiakat kell kiemelni:

– a GKV alapszabályának módosítása. Ennek célja a GKV megszüntetési időpontjának kitűzése 2006. december 31-re,

⁽³⁾ A nem uniós országok Galileo programban való részvételéről az EU által a tagállamok nevében megtárgyalt és elfogadott nemzetközi egyezmények rendelkeznek. Ezeknek a megállapodásoknak a rendelkezéseit a Tanács megbízásából az Európai Bizottság tárgyalja meg. Az első megállapodást 2003 októberében Kínával kötötték, és jelenleg a tagállamok jóváhagyására vár. Ezek a megállapodások arra kéri a nem uniós tagállamokat, hogy jelöljenek ki egy vállalatot, amely a GKV-ból tőkerészt vállal. (lásd fent – Nemzetközi együttműködés).

a tevékenységi körök GKV és GEH közötti átruházására irányuló műveletek befejezése, valamint egy felszámolási időszak előírnyozása, melynek időtartama még meghatározandó;

– a GSA-rendelet módosítása, hogy szerepeljenek benne a GKV-ról a GEH-re ruházott feladatok is, mint például a fejlesztési és a repülés közben végzett érvényesítési szakasz irányítása, az európai kutatási és fejlesztési keretprogramokból eredő tevékenységek irányítása, vagy az operációs rendszer technikai fejlődésének nyomon követése és kezelése⁽⁴⁾.

3.6 Terv a GKV-ban részt vevő nem uniós országok tevékenységi köreinek a GEH-re történő átruházására

A tevékenységi körök átruházásával kapcsolatos, a nem uniós országok vállalataival a GEH, a GKV és az érintett szervek közötti átruházásról szóló módosító záradékok előterjesztése révén folytatott tárgyalásokat mihamarabb meg kell kezdeni. Ezekkel a vállalatokkal fel kell venni a kapcsolatot, hogy sejteni lehessen a GKV megszűnésével és a GEH-en belüli jövőbeli helyükkel és szerepükkel kapcsolatos álláspontjukat. A GEH-et létrehozó rendelet úgy rendelkezik, hogy a nem uniós országok számára – különösen azok számára, amelyek már részt vettek a program korábbi szakaszaiban – lehetővé kell tenni a GEH munkájában való részvételt, feltéve, hogy a Közösséggel előzetesen megállapodást írnak alá, amelyek rendelkezései meghatározzák e nem uniós országoknak „a Hatóság munkájában történő részvétele természetét, mértékét és módját [...], beleértve azon rendelkezéseket is, melyek a Hatóság kezdeményezéseiben való részvételt, a pénzügyi hozzájárulásokat és a személyzetet érintik.” Úgy tűnik, hogy a nem uniós országok reakciója a GKV-nak a Föld körüli pályán végzett jóváhagyási (IOV – *In Orbit Validation*) szakasz befejezése előtti megszűnésére attól függhet majd, hogy milyen helyet kapnak a GEH-ben. Az NRSCC és a MATIMOP ugyancsak visszakövetelhetné hozzájárulásainak egy részét a GKV megszűnésekor. A tárgyalások során biztosan felmerül majd a nem uniós országok Igazgatási Tanácsban való részvételének kérdése. A közösségi intézményekkel ebben a tárgyban folytatott első eszmecsere után világossá vált, hogy a tagállamok nézetei eltérnek: egyesek nem kívánnak szavazati jogot adni a nem uniós országoknak, mások attól tartanak, hogy a rendszer biztonságát veszélyezteti, ha túlságosan megnyitják a nem uniós országok előtt. Látszólag mindannyian egyetértenek viszont abban, hogy a nem uniós országok részvétele a GEH Igazgatási Tanácsában semmiképpen sem kérdőjelezheti meg az EU irányítását a rendszer felett. Másfelől viszont a nem uniós, de európai országoknak (Norvégia és Svájc), bizonyos feltételek mellett kitüntetett helyet lehetne biztosítani. Az egyik megoldás az lehetne, ha a nem uniós országok egy külön szervezetbe csoportosulnának, amelyben érvényesíthetik álláspontjukat a GEH által meghozott döntésekkel szemben.

⁽⁴⁾ Ebben a tárgyban az Európai Bizottság két tájékoztató feljegyzést is készített a GKV közgyűlésének tagjai részére: „Changes to the GJU Statutes and GJU/GSA transfer” (Változások a GKV alapszabályában és a GKV/GEH átruházási folyamat) TREN B5 D(2006), 2006. január 18. és „Envisaged changes to the GSA Regulation and GJU/GSA transfer” (Tervezett változások a GEH alapszabályában és a GKV/GEH átruházási folyamat) TREN B5 D(2006), 2006. január 19.

3.7 A feladatkörök átfedésének korlátozása

3.7.1 A GKV személyzeti állományának leépítésére tervet kell készíteni, amely tartalmazza az egyes lépések pontos dátumát – a tevékenységek átruházásának ütemezésével összhangban –, hogy 2006. december végére már elég kis létszámú legyen a személyzet, hogy lezáruljanak a munkaszerződések, és hogy elkerülhetőek legyenek a szerződésvégi peres ügyek, amelyek akadályozhatják az eszközállomány átruházását. Megjegyzendő, hogy a koncessziós szerződéssel kapcsolatos tárgyalások lezárulásáig – legkésőbb 2006. december 31-ig – előreláthatólag körülbelül 24 főnek kell aktív állományban maradnia. A GKV felszámolási szakaszának lebonyolításához – 2006. december 31. után – körülbelül 6 főre lesz szükség.

3.7.2 Másrészt viszont fontos, hogy pontos elképzelésünk legyen a GEH növekedésének mértékéről, különösen a GEH személyzeti felvételi tervéről, így ellenőrizhető, hogy a számadatok a GKV tevékenységi köreinek átruházására vonatkozó tervnek megfelelnek-e. Megjegyzendő, hogy a GEH-nek tiszteltben kell tartania a közösségi eljárásokat és szembe kell néznie azokkal a személyzet felvételével kapcsolatos korlátokkal (fizetési szint, 3 évre korlátozott idejű szerződések, a Hatóság székhelye még nincs kijelölve), amelyek lassítják a GEH szervezeti felépítésének folyamatát.

3.8 Pénzügyi és költségvetési szempontok

3.8.1 Fontos, hogy a GKV megszűnésekor a megmaradt (kb. 46 millió euróra becsült) keretösszeg átkerüljön a GEH számlájára. Az Európai Bizottság azt szeretné, ha a Galileo Ellenőrzési Hatóság, amint jogot szerzett a fejlesztési szakasz végének irányítására, megkapná a GKV pénztartalékait. Így a Közös Vállalkozás tevékenységének megszűnésekor a GKV rendelkezésére csak annyi pénzalap marad, amennyi a felszámolásához szükséges.

3.8.2 A GKV 2006-ra szóló felülvizsgált költségvetése 7 millió eurós emelést hagyott jóvá a 2005-ben megszavazott költségvetéshez képest, amely a megszűnést még 2006 májusára irányozta elő (a GKV ellenben eredetileg 14 millió eurót követelt, nem számítva a tevékenységi körök átruházását a GEH-re). Ez az összeg – maximális rugalmasságot biztosítva – képes lesz fedezni a tevékenységi körök GEH-re történő átruházását legkésőbb 2006 végéig. A felülvizsgált költségvetést a GKV közgyűlése és felügyelőbizottsága február végén fogadta el.

3.8.3 A GEH 2006-ra vonatkozó költségvetésében viszont figyelembe kell venni a 2006 folyamán esedékes újabb személyzeti felvételeket, ezért itt emelésre van szükség. A 2006-ra szóló, körülbelül 8 millió eurós összegű új költségvetés tervezetét (a 2005-ben eredetileg megszavazott 5 millió eurós 2006-os költségvetés helyett) a GEH Igazgatási Tanácsa 2006. január 23-án fogadta el. A felülvizsgált költségvetés tervezetét ezután az ECOFIN Tanácsnak, majd 2006 második félévében az Európai

Parlamentnek még meg kell vizsgálnia. A GEH költségvetésének a javasolt összegre történő emelése alapfeltétel ahhoz, hogy a GEH kellő számú alkalmazottat tudjon felvenni, és végezni tudja a ráruházott tevékenységeket. A tevékenységi körök fokozatos átruházásának köszönhetően a GKV költségvetéséből megtakarított összeg minden bizonnyal teljes mértékben fedezi majd a GEH költségvetési emelését, és ez meg kell, hogy győzze a parlamenti képviselőket arról, hogy az átruházási művelet során helyesen kerülnek felhasználásra az európai pénzek, még akkor is, ha a gyakorlatban a szóban forgó pénzügyösszeg más költségvetési forrásból származik.

3.8.4 A GKV felszámolási költségeit (ez alatt a felszámolási műveletekhez szükséges személyzet fenntartásának költségei értendők) és az eszközállomány átruházásának adóügyi – különösen a hozzáadottérték-adót (például az átruházási jogokkal kapcsolatban) érintő – anyagi vonatkozásait mihamarabb fel kell mérni. Mivel a GKV-t a belga hatóságok a belga jog értelmében nem kereskedelmi szervezetnek, hanem jogi személynek ismerik el (az egyesületekhez hasonlóan) – és erről „megnyugtató levelet” is küldtek –, a felszámolás után megmaradó összeg után semmilyen adót nem vehetnek ki. Az adólevonás tehát bizonyára igen alacsony lesz, annál is inkább, mivel az alapok java része a felszámolás előtt átruházásra kerül. Világos, hogy az effajta kérdésekre fel kell készülni, hogy ne érjen kellemetlen meglepetés.

3.9 A koncessziós szerződéssel kapcsolatos tárgyalások és a műszaki tevékenységek véglegesítése

3.9.1 A GKV 2006-os felülvizsgált költségvetése lehetővé teszi számára a koncessziós szerződéssel kapcsolatos tárgyalások folytatását, törekedve arra, hogy azok 2006. december 31-ig lezáruljanak, mindemellett elsőbbségben részesíti a szaktudás átadását a GEH-nek, valamint a GEH bevonását a tárgyalásokba abban az ütemben, ahogyan a hatásköre is növekszik.

3.9.2 Fontos kiemelni, hogy a GKV és a GEH különböző ellenőrző szerveinek beszámolóit szerint ha a tárgyalások nem fejeződnek be 2006. december 31-ig, akkor azok irányítása 2007. január 1-jétől a GEH hatáskörébe kerül.

3.9.3 A GKV-nak ezenkívül eljárást vagy cselekvési tervet kell kidolgoznia a műszaki akták lezárására és a műszaki dokumentáció véglegesítésére a GKV megszűnésének időpontja előtt.

3.9.4 Azt, hogy mi lesz az ESA szerepe és felelősségi köre a rendszer átadási és jóváhagyási szakaszában, valamint a rendszer jóváhagyását követő műszaki fejlesztésével és a működési körülmények fenntartásával kapcsolatban, a GEH és az ESA közötti keretszerződésben kell meghatározni. Az ESA a GEH Igazgatási Tanácsában ugyanis megfigyelői szerepet tölt be, nem pedig tag lesz, mint a GKV közgyűlésében, így a döntéshozatalban sem játszhat annyira aktív szerepet. A GEH-rendelet előíranyozza,

hogy az ESA-val folytatott együttműködés során – adott esetben ⁽⁵⁾ – a legteljesebb mértékben ki kell használni az Európai Közösség és az ESA között 2003. november 25-én létrejött keretmegállapodás által nyújtott lehetőségeket, és hogy az ESA-t fel lehet kérni arra, hogy műszaki és tudományos segítséget nyújtson a Hatóságnak ⁽⁶⁾. Mindenesetre a 2006-os év vége előtt az Ellenőrzési Hatóság és az ESA között megállapodást kell kötni a fejlesztési időszak végével kapcsolatos tevékenységekről, és 2008 körül még egyet az Ellenőrzési Hatóság és az ESA közötti kapcsolat megszervezésére a fejlesztési időszak vége utánra, a rendszer átadási és jóváhagyási szakaszára és azon túl, esetleg az üzemeltetési szakaszra nézve.

4. Más, további megfontolandó elemek: A felbocsátó államok nemzetközi felelőssége a Galileo-konstelláció műholdjaira vonatkozóan

4.1 Az IOV-szakaszban fellőtt műholdak jelenleg az ESA tulajdonát képezik (az ESA GalileoSat programjának keretében kifejlesztett műholdak). Ezeket is át kell ruházni a GEH tulajdonába a Föld körüli pályán végzett jóváhagyási szakasz befejeződés után.

4.2 A GKV és az ESA közötti megállapodás értelmében az ESA felél az IOV-szakaszban az első műholdak felbocsátásáért és azoknak az ENSZ-nél (a bécsi székhelyű Világűrügyek Hivatalánál) történő nyilvántartásba vételéért. A konstelláció első műholdjának (GIOVE-A) felbocsátását 2005 decemberében a Starssem cég végezte a Bajkonur űrállomásról, egy Szojuz-ST rakéta segítségével.

4.3 A gyakorlatban az ESA-nak ugyanúgy kellene eljárnia, mint a külső felek nevében készített műholdak tulajdonjogának átruházásakor, ahogyan az például a Meteosat, illetve a Metop esetében is történt (ESA-Eumetsat átruházás). A már Föld körüli pályára állított műholdak tulajdonjogának átruházásáról azután értesíteni kell az illetékes hatóságokat.

4.4 Az 1967-es, világűrrel szóló szerződés és az 1972-ben kötött, a nemzetközi felelősségről szóló egyezmény rendelkezéseire való tekintettel fel kell vetni a felbocsátásra és a már pályára állított Galileo-műholdak használatára vonatkozó felelősség kérdését.

4.5 Figyelembe véve mindazokat a különböző kritériumokat, amelyek alapján egy államot „felbocsátó állammak” lehet minősíteni, amely nemzetközi felelősséget vállalhat az akár a Földön keletkezett, akár a keringési pályán, űrobjektumok által okozott károkért, az ESA „felbocsátó állammak” tekinthető, mivel olyan „állam”, amely az IOV-szakaszban a műholdak felbocsátását intézi, és a felbocsátást végző céggel megkötö a felbocsátási szerződést.

4.6 Hasonlóképpen felmerülhet a kérdés, hogy vajon Belgium nem tekinthető-e felbocsátó állammak, mivel a GKV – amely jelentős részt vállalt a műholdak kifejlesztésében és azok felbocsátásában a IOV-szakaszban – az ő jogi fennhatósága alá tartozik (a GKV székhelye Brüsszelben van). A belga nemzeti

jogot tekintve úgy tűnik, hogy a belga szövetségi állam csak a saját területéről, illetve a belga állam tulajdonában levő, fennhatósága alá tartozó vagy irányítása alatt álló létesítményekről indított ürtevékenységeikért felelős ⁽⁷⁾, a jelen esetben pedig nem ez a helyzet. A nemzetközi jog szempontjából a kérdés azonban továbbra is nyitva áll.

4.7 Másfelől viszont a GKV felosztásának és a tevékenységi körök GKV és GEH közötti átruházásának befejeztével a GEH lesz az a szerv, amelynek nevében a műholdak felbocsátására sor kerül, és ezen a jogcímen a hozzá kapcsolódó nemzetközi jogi személy is tekinthető felbocsátó állammak. Következésképpen ki kell elemezni az „uniós felbocsátó állam” minősítést, nemcsak az IOV-szakaszban fellőtt műholdakra nézve, de az üzembehelyezési és üzemeltetési szakasz során a Galileo-konstelláció többi műholdjára nézve is.

4.8 Az üzembehelyezési és üzemeltetési szakasz során az az állam viseli a felelősséget, amelynek területén a konstellációért felelős és a felbocsátást is végző cég (a koncesszió birtokosa) székhelye található. Mivel a koncesszióbirtokos székhelye a koncessziós szerződést aláíró felek között létrejött 2005. december 5-i megállapodás szerint Franciaország (Toulouse), ezen a jogcímen a felelősség Franciaorszáé.

4.9 Végül pedig az az ország is tekinthető felbocsátó országnak, amelynek fennhatósága alá tartozik a felbocsátást végző cég, valamint esetlegesen az az ország is, amelynek területén a létesítményeket igénybe veszik. Ha a kiválasztott vállalat az Arianespace francia társaság lesz, Franciaországot tekinthetjük majd felbocsátó állammak.

4.10 Tekintettel arra, hogy több felbocsátó állam is részt vehet, tisztázni kell a különböző vállalatok közötti kapcsolatokat a felelősség szempontjából, valamint a felbocsátás során vagy a műholdak élettartama alatt keletkezett károk esetére a kockázat megosztását a különböző felbocsátó államok között.

4.11 Megjegyzendő, hogy az ESA és Franciaország között már létrejött megállapodás (a Guyanai Űrközponttról szóló megállapodások). Ez a megállapodás a nemzetközi felelősségről is tartalmaz záradékokat – mégpedig az Arianespace által végzett felbocsátások esetére –, amelyek ránézésre a Galileo programra is alkalmazhatók. Továbbra is nyitva áll az a kérdés, hogy a Föld körüli pályára állított műholdak élettartama során hogyan oszlik meg a felbocsátó államok nemzetközi felelőssége, és felmerülhet egy *ad hoc* megállapodás létrehozatalának lehetősége is Franciaország és a többi felbocsátó állam (ESA, Belgium, EU) között.

⁽⁷⁾ A felbocsátással, repüléssel, és űrobjektumok irányításával kapcsolatos tevékenységekről szóló, 2005. szeptember 17-i belga törvény. Megjelent a *Moniteur* 2005. november 16-i, 348. számában. A törvény 2. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik: „A jelen törvény hatálya alá tartozik minden, fizikai vagy jogi személy által a belga állam jogi fennhatósága vagy irányítása alá helyezett övezetekben, illetve a belga állam tulajdonában levő, fennhatósága alá tartozó vagy irányítása alatt álló létesítmények, ingó és ingatlan tárgyak útján végzett, felbocsátással, repüléssel, illetve űrobjektumok irányításával kapcsolatos tevékenység.”

⁽⁵⁾ A GEH-rendelet 12. preambulumbekzdése.

⁽⁶⁾ A GEH-rendelet 2.2. cikke.

Felhasznált dokumentumok

- 1) A Tanács 1999. július 19-i állásfoglalása „Európa bevonása a műholdas navigációs szolgáltatások új generációjába – Galileo – meghatározási szakasz” címmel (199/C 221/01)
- 2) A Tanács 1998. 06. 18-i 98/434/EK határozata, HL L 194., 1998.7.10. 15. o.
- 3) A Tanács 2002. május 21-i 876/2002/EK rendelete a Galileo Közös Vállalkozás létrehozásáról (mellékletben a GKV alapszabálya)
- 4) A Tanács 2001/264/EK határozata (2001. március 19.) a Tanács biztonsági szabályzatának elfogadásáról – HL L 101., 2001.4.11.
- 5) A Galileo Közös Vállalkozás (GKV) és az ESA között létrejött megállapodás – ESA/C(2002)51, rev 1, 2002. április 23.
- 6) A Galileo Közös Vállalkozás szervezési és döntéshozatali folyamata – ESA/PB-NAV(2003)20, 2003. szeptember 5.
- 7) A Tanács 1321/2004/EK rendelete (2004. július 12.) az európai műholdas rádió navigációs programokat üzemeltető struktúrák létrehozásáról
- 8) Az Európai Bizottság közleménye: Az európai szabályozási ügynökségek keretbe foglalása, COM(2002) 718 final, 2002. 12. 11.
- 9) Megállapodás az EU és Kína között – 2003. október 30.
- 10) Megállapodás az EU és Izrael között – 2004. július 13.
- 11) Megállapodás a GKV és az NRSCC között – 2004. október 9.
- 12) Megállapodás a GKV és a MATIMOP között – 2005. szeptember 6.
- 13) Megállapodás a GKV és az NRSCC részéről az ESA között – 2004. október 9.
- 14) Megállapodás a GKV és a MATIMOP részéről az ESA között – 2005. október 18.
- 15) A Galileo Közös Vállalkozás új tagjainak jogai és kötelei-ségei – ESA/PB-NAV(2004)18 rev.2., 2004. június 23.
- 16) Galileo – szellemi tulajdonjogok birtoklása és védelme – ESA/PB-NAV(2004)26, 2004. 09. 23.
- 17) Szellemi tulajdonjogok a Galileo programban – GJU-EXC-2004-50, 2004. 09. 02.
- 18) Megállapodás a jövőbeli Galileo-koncesszió partnerei között, 2005. december 5.
- 19) Terv a GKV és a GEH között a tevékenységi körök átruhá-zására és a szaktudás átadására (GJU-ADB-2005-13 rev, 2006. február 11.)
- 20) Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlament és a Tanács részére: „Az EGNOS program beépítése a Galileo programba” – COM(2003) 123 final, 2003. 03. 19.
- 21) Az ESA és az Európai Közösség között 2003. november 25-én aláírt keretmegállapodás – ESA/C-M(2004)4.
- 22) EGSZB-vélemény: „Az európai műholdas rádió navigációs program (GALILEO)” – TEN/077 (2001. 09. 12.)
- 23) EGSZB-vélemény: „Javaslat tanácsi rendeletre GALILEO közös vállalkozás alapításáról” (COM(2001)336 final – 2001/0136 CNS) – TEN/089 (2001. 11. 28.)
- 24) EGSZB-vélemény: „A Bizottságnak az Európai Parlament és a Tanács részére megküldött Közleményéről – A GALILEO kutatási program helyzetjelentése 2004. év elején” (COM (2004)112 final) – TEN/179 (2004. 06. 20.)
- 25) EGSZB-vélemény: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az európai műholdas rádió navigációs program kiépítési és üzemeltetési szakaszainak megvalósításáról” (COM(2004)477 final – 2004/0156 (COD) – TEN/203 (2005. 02. 09.)).

Brüsszel, 2006. szeptember 13.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND